

“હઝરત ઈસા”

તથા

“હઝરત મોહમ્મદ”

મહમ્મદના સાથીઓ.

લેખક તથા પ્રકાશક,

મોહમ્મદ ઝકરીયા, ફતેહ મોહમ્મદ, મનીયાર,
“ઝાકીર.”

૪૦૩૦૧ હખીખ બીલ્ડીંગ, ભીંડીખખર, મુંબઈ, નાં.૯.

છાપનાર:—મગનલાલ જગજીવનદાસ, (૮૭૮-૭૭)

શ્રી ‘સરસ્વતી’ છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તા, મુંબઈ નં. ૩.

કિંમત ૧ આના.

૫૨૫૬

ગુજરાત વિધાપાઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ

૬૨૫૫૫

૭૮૬

પૃ. ૫૨

ઇલેક્ટ્રીકનું કામ કરાવનારાઓને તથા કંટ્રાક્ટરોને

ખુશ ખબર.

ટ. નં. ૫૩૬૩.] હાશમ આહમદ [કેબલ એડેસ
ટીક કેસીંગ.

ટીમ્બર મરચંટ.

હમારે ત્યાં ઇલેક્ટ્રીક ફીટીંગને લગતા સર્વ પ્રકારના સામાનો જેવો કે ટીકવુડ, કેસીંગ, કેપીંગ, બુલોક્સ, બોર્ડ, ક્યુબ, બોક્ષ અને સ્વીચ હોલ્ડર, કટ આઉટ, લેમ્પસ વગેરે તૈયાર સ્ટોકમાં હંમેશા મળશે.

ખહાર ગામના ઓરડર ઉપર પુરતો ધ્યાન આપવામાં આવશે.

૨૦૬ તવાવાલા બીલ્ડીંગ,
લુધાર ચાત્ર,
મુંબઈ, નં. ૨.

હાશમ આહમદ,
ટીમ્બર મરચંટ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૫૫૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૪૨૮ ૫૨૫

વિષય ૭૭:૫૨

“હઝરત ઇસા”

તથા

“હઝરત મોહમ્મદ.”

સદઅમના સાથીઓ.

ઉપલા મથાળાથી જણાશે કે દુન્યાના બે મહાન પેગમ્બરોએ દુન્યામાં પોતાના શિક્ષણની કેવી અસર ફેલાવી તથા તેઓના સાથીઓ વફાદારી, ઇમાનદારી, ચાલચલન, સત્યતા તથા પ્રમાણિક-પણામાં કેવા હતા તે આપણે બંને ધર્મોના પુસ્તકો તથા ઇતિહાસથી જોઈ જઈએ.

હઝરત ઇસા (ઈસસ ક્રીસ્ટ) ના સાથીઓ.

હઝરત ઇસાના સાથીઓને હવારીઓ અથવા ચેલાઓ કહેવામાં આવે છે. સર્વે હવારીઓ ખ્રિસ્તીઓના ધર્મ પુસ્તક બાઇબલ (ઇનજીલ Bible) પ્રમાણે ધર્મીજી તથા પાકબાજ નહોતા, તે

આપણે ખ્રિસ્તીઓના ધર્મ પુસ્તક આઠમલથી પરિક્ષા કરી ખાતરી કરીએ.

(૧) હઝરત ઇસા (જીસસ ક્રીસ્ટ Jesus Christ) ને બાર શિષ્યો હતા, તેઓમાંના કેટલાક માછીમાર હતા જેમકે નાએ લખેલા આઠમલના લેખથી સાબીત થાય છે.

“અને જીસસ (ઇસા) જ્યારે ગાલીલી (Galilee) નાં દરિયા આગળથી પસાર થતા હતા ત્યારે એ લાઇઓ સાયમાન જે પીટરના નામે ઓળખાતો હતો તથા એનડ્રુ તેનો ભાઈ, એ બન્નેને જોયાં કે તેઓ માછીની જાળી દરિયામાં નાંખતા હતા, કારણ કે તેઓ માછીમાર હતા. (૧૮) તેણે (ઇસાએ) તેઓને કહ્યું કે મારી પાછળ આવો અને હું તમોને માણસોના પકડનાર બનાવીશ. (૧૯).”

(જુઓ-સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ ચોથું આયત ૧૮-૧૯)

(૨) ‘અને ત્યાંથી આગળ ચાલતાં તેણે (ઇસાએ) ઝેબેદીના એ પુત્રો જેમ્સ અને તેનો ભાઈ જોન એ બન્ને જણાઓને તેમના પિતા ઝેબેદીની સાથે વહાણમાં બેઠા જાળીઓ ગુંથતા જોયાં, અને તેણે તેમને બોલાવ્યા. (૨૧) તેઓ તરતજ વહાણ તથા તેમના પિતાને છોડી તેની (ઇસાની) પાછળ ગયા (૨૨), (જુઓ-સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ ચોથું આયત ૨૧-૨૨).

(૩) તેઓ ઉતરતી પંકતીના તથા અજાની હતા, તેથી તેઓને કાંઈપણ વાત સમજાવતાં તથા સમજતાં બહુજ મુશ્કેલી થતી હતી, અને તેઓને તે વાત કહેવામાં આવતી કે જે તેઓ સમજી શકે, પરંતુ ઉંડી શીલસુશી ઈત્યાદિ એવી એવી વાતો તેઓ સમજવા શક્તિવાન નહોતા. વળી તેઓ જે જોતાં તે ઉપર પણ ભરોસો કરતા

નહિ, અને ધમાનદારીમાં પણ નબળા હતા તેઓ કમઅક્ષલના હતા તથા તેઓના દીલમાં પોતાના ગુરૂ તથા ધર્મની આસ્થા મજબુત નહોતી; અને તેથીજ કરીને તેઓમાંના કેટલાક દગાબાજ બાઈબલથી સાબીત થયા છે. અને આસ્થા મજબુત નહિ હોવાના કારણે ખરા સંકટના સમયમાં પોતાના ગુરૂને તજી નાસી જાય છે તે સર્વે હું બાઈબલથી પુરવાર કરી આપીશ.

(૪) “જેમ્સ અને જોન જેઓ ઝેબેદીના દીકરાઓ હતા, તેઓએ હઝરત ઇસા પાસે અરજ કરી અને કહ્યું કે અમે બંને તારી મહિમાના સમયમાં તારી જમણા અને ડાબા પડખે બેસાડજે, પરંતુ ઇસાએ તે વિષે જવાબ આપ્યો કે તમે જે માંગો છો તે વિષે જાણતા નથી, અને મારી ડાબી તથા જમણી બાજુએ બેસાડવું તે કાંઈ માફ કામ નથી. પણ તે જગ્યા જેના માટે તૈયાર થઈ છે તેને મળશે. આ સાંભળી બાકીના બીજા દસ હવારીઓ જેમ્સ તથા જોનથી બહુ નાખુશ થયા.”

(જુઓ સેન્ટ માર્ક, પ્રકરણ દસમું-આયત ૩૫ થી ૪૧)

આખું બાઈબલ વાંચવાથી જણાય છે કે ડાબી અને જમણી બાજુએ હઝરત ઇસાની જીંદગીમાં કોઈપણ બેઠું નહિ. આ ઉપરથી જણાય છે કે બાર હવારીઓમાં તથા તેમના માનનારાઓમાં તેમની જમણી તથા ડાબી બાજુ બેસવાને કોઈ લાયકજ નહોતું, કેવો કમનસીબ બનાવ! અરે જેઓ પોતાના ગુરૂના સંગમાં રહીને સુધરી નહિ શક્યા તથા ઉચ્ચ પ્રકારની આત્મિકશક્તિ મેળવી શક્યા નહિ તેઓ તથા તેમના વંશજોમાં તથા તેમના માનનારાઓમાં તેમની એ શક્તિ શું હોય? બાક?

(૫) હવે આપણે પીટર જે હઝરત ઈસાના મોટા શિષ્ય હતા, તેમની બાબતો બાઈબલમાં તપાસીએ.

“અને હું (ઈસા) તને કહું છું કે તું પીટર છે. અને આ ટેકરી ઉપર હું મારી મંડળી બાંધીશ ને તેની સામે નર્કના દરવાજાનું જોર ચાલશે નહિ (૧૮) અને આકાશ અને પૃથ્વીના રાજ્યની કુંચીઓ હું તને આપીશ, અને જે તું કાંઈ પૃથ્વી ઉપર બાંધીશ, તે આકાશમાં બંધાશે અને પૃથ્વી ઉપર તું જે છોડીશ તે આકાશમાં પણ છોડાશે. (૧૯)

(જુઓ સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ સોળમું ૧૮-૧૯.)

આથી સાબિત થાય છે કે હઝરત ઈસાએ પીટરને બહુ મોટા અધિકારો તથા સત્તા આપી અને તેમનું હઝરત ઈસા પાસે સાઈં માન હતું. અને આપણે તે પ્રકરણમાં ફરી હઝરત ઈસાની જીભે તપાસીએ કે તેના વિષે શું કહેવામાં આવ્યું છે.

(૬) “શેતાન ! મારી પછવાડે જા, તું મને ઠોકર ખવડાવનાર છે, કેમકે ખુદાની વાતો ઉપર નહિ પણ માણસોની વાતો ઉપર તું ચીત લગાડે છે.”

(સેન્ટ મેથ્યુ, પ્રકરણ સોળમું-આયત ૨૩ મી.)

શું જોયું ? ગુરૂની મુખ્યારક જીભે બાપડા પીટરને શેતાન બનવું પડ્યું, અને ખરેખર તે હતો પણ તેવોજ, જે પોતાના ગુરૂ તથા ખુદાની વાતો ઉપર ભરોસો ન કરે અને ખીજી વાતો ઉપર ભરોસો કરે તેવા માણસને શું કહેવું જોઈએ ? અને જે હઝરત ઈસા એવા માણસને શેતાન કહે તો તે વાજબી કેટલું માની શકાય.

(૭) “હઝરત ઈસાએ પોતાના હવારીઓ (ચેલાઓ) ને વહાણમાં ચઢી જવાનું કહ્યું પણ તોફાન બહુજ હોવાથી કાંઠા આગળથી વહાણ આગળ ચાલી ગયું હતું, અને હવારીઓ (કોહું બાફતા) કીનારા ઉપર ઉભા હતા હઝરત ઇસાને પાણી ઉપર ચાલતા જોઇ હવારીઓ ગભરાઇ ગયા અને સમજ્યા કે કોઈ ભુત છે અને તેઓ ગભરાઇ યુમો મારવા લાગ્યા. પણ હઝરત ઇસાએ તેઓને જણાવ્યું કે ખુશ થાઓ અને ગભરાવો નહિ એતો હું (ઇસા) છું. ત્યારે પીટરે કહ્યું કે જ્યારે તમે છો તો મને રજા આપો કે હું પણ પાણી ઉપર ચાલીને આવું. અને હઝરત ઇસાએ કહ્યું, આવ! અને પીટર પાણી ઉપર ચાલી જસસ (ઇસા) તરફ જવા લાગ્યા, પરંતુ જ્યારે તેમને જોયું કે હવા બહુજ તોફાની છે તો તે બહુજ ગભરાયા અને ફાગવા લાગ્યા; ત્યારે યુમ પાડી ઉઠ્યા કે મને બચાવો અને તરતજ હઝરત ઇસાએ હાથ લાંબાવ્યો અને તેને તરત પકડી લીધો અને કહ્યું કે કમ ઇમાન! તું શા માટે વહે-મમાં પડ્યો. (જુઓ બાઇબલ સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ ચૌદમું આયત ૨૩ થી ૩૧) અહિં મને એટલું કહેવાનું છે કે હવારીઓ ખરેખર ઓછી બુદ્ધિવાળા તથા અવિશ્વાસી હતા, જ્યારે તેઓ નિત્ય હઝરત ઇસાની સાથે રહેતા હતા અને ખ્રિસ્તિઓની માન્યતા પ્રમાણે તેઓ અનેક પ્રકારના ચમત્કારો વારંવાર જોતા, તો આ એક અદના ચમત્કાર પણ તેઓ સમજી નહિ શક્યા; અને વહેમમાં પડ્યા કે તે ભુત છે! પોતાના ગુરૂને પણ ઓળખી ન શકે તેવા માણસો ઉપર અફસોસ અને તેને ભુત સમજ્યા! જો હઝરત ઇસા યુમ પાડી નહિ જણાવતે તો કેણુ જાણે તે મુર્ખના સરદારો શું કરી નાંખતે. વળી તેઓને તેમના ગુરૂ ઉપર પણ બરોસો ન હતો તે એટલાથીજ જણાય છે કે જ્યારે હઝરત ઇસાએ કહ્યું કે “પાણી ઉપર ચાલીને

આવ," તો ડરવા લાગ્યા અને જાણ્યું કે રખેને ડુખી મરે! જે પોતાના ગુરૂના વચનો ઉપર પુરો ભરોસો હોત તો પાણી તો શું પેરંતુ સળગતી આગમાંથી પણ વગર બહીકે પસાર થઈ જતે.

આ નિર્ણય જે મેં કર્યું છે તેના ટેકામાં હું કેટલાક ખ્રિસ્તિ વિદ્વાનોના વચનોના દાખલાઓ તે વિષે આપી હું સાબીત કરી આપું છું કે પીટર કેવા પ્રકારનો માણસ હતો.

(૮) જેન નામનો એક પ્રોટેસ્ટન્ટ વિદ્વાન લખે છે કે "પીટરને મોટાઈ તથા વાંધો ઉઠાવવાની સખત ટેવ હતી અને તે નબળી બુદ્ધિવાળો હતો."

ઓગસ્ટાઇન કહે છે કે 'તે શાંત સ્વભાવનો ન હતો કદી તે વિશ્વાસ લાવતો અને કદી તે શંકામાં પડતો."

(જુઓ ઈઝહાર્લ હક્ક પૃષ્ઠ ૬૮.)

ત્યારે હું પ્રિય વાંચકથી ન્યાયપૂર્વક પ્રશ્ન કરું છું કે જે આવા ગુણવળો હોય તે શું આકાશના તથા પૃથ્વીના રાજ્યની કુચીનો માલેક થવા લાયક પણ હોઈ શકે ખરો કે? જે આવા માણસને આવી મોટી જોખમદારીઓ સોંપવામાં આવે તો દુન્યાનો ખેડો પારજ સમજવો? બસ અંધેર અંધેર અને અંધેર નગરીનું રાજ્ય ફેલાય.

(૭) હઝરત ઈસાનો આખેરી વખત નજદીક આવ્યો, ત્યારે પોતાના સર્વે હવારીઓને તે વિષે જણાવ્યું અને તે વિષે આગમ-ચેતી પણ આપી કે મારા ચેલામાંનો એક કે જે મને દુશ્મનોના હવાલે કરશે. અને કહ્યું કે તમેને મારી જુદાઈથી બહુ દીલમાં આગશે ત્યારે પીટર નીચે પ્રમાણે કહે છે:—

“ પીટરે કહ્યું, કે સર્વે ઠોકર ખાશે પણ હું ઠોકર નહીં ખાઉં ! ”

“ ત્યારે જીસસે તેને જણાવ્યું કે હું તને જણાવું છું કે આજે મુરજો બે વખતે બેલશે તેટલામાં તું ત્રણ વખત મારો ઈનકાર કરીશ. ”

“ પીટરે કહ્યું કે મરી જઈશ પણ તારો ઇનકાર નહિ કરું, તેવીજ રીતે બીજા ચેલાઓએ પણ કહ્યું. ”

(જુઓ બાર્થોલોમ્યુ સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ છવીસમું આયત ૩૩ થી ૩૫ સુધી અને સેન્ટ માર્ક પ્રકરણ ચૌદમું. ૨૯ થી ૩૧.)

(૧૦) (તેજ રાત્રે) “ પછી જીસસ તેઓની સાથે એક જગ્યા કે જેનું નામ ગેથસેમને હતું ત્યાં આવ્યા, અને ચેલાઓને કહ્યું કે તમે અહીં બેસો, અને હું ત્યાં જઈ બંદગી કરું છું. (૩૬) અને પોતાની સાથે પીટર તથા એબેદીના બે પુત્રોને લીધા અને પોતે બહુજ દીલગીર તથા શીકરમંદ થયા. ” (૩૭)

(સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ છવીસમું ૩૬-૩૭)

(૧૧) “ અને જ્યારે તે ચેલાઓ ભણી પાછા આવ્યા ત્યારે સર્વને સુતેલા જોયા, અને તેણે પીટરને કહ્યું, શું તમે એક કલાક મારો પહેરો નહિ કરી શકો (૪૦) પહેરો કરો અને બંદગી કરો કે કદાચ તમે લાલચમાં ફસો નહિ (૪૧) ”

(સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ છવીસમું ૪૦-૪૧)

(૧૨) “ આવી રીતે હઝરત ઇસા ત્રણ વખત બંદગીમાંથી ઉઠી ઉઠીને આવ્યા અને જોયું તો તેઓ સર્વે બાર ઉંઘમાં પડ્યા ઉંઘતા હતા, અને તેઓને કોઈપણ પ્રકારની શુદ્ધિ નહોતી આખરે હઝરત ઇસા કચવાઇને કહે છે કે :—

“ફરી તે ચેલાઓ આગળ ગયા અને કહ્યું, હવે તમે સુતા રહો, અને આરામ કરો, જુઓ આંખેરી વખત આવી પહોંચ્યો અને મનુષ્ય પુત્ર (ઇસા) દગલબાજીથી ગુન્હેગારોના હાથમાં સપડાય છે.”

(જુઓ સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ છવીસમું ૪૨ થી ૪૫)

આપણે બાઈબલના ઉપલા ફકરાઓ વાંચી જોઈ ગયા કે હઝરત ઇસાના હવારીઓ (ચેલાઓ) બંદગી, અથવા પહેરા ભરવાના બદલે તથા પોતાના જનથી વધારે પ્રિય પોતાના ગુરૂના રક્ષણ કરવાના બદલે તેઓ ઉંઘાઈ ગયા અને હઝરત ઇસા દુશ્મનોના હાથમાં સપડાઈ ગયા, વળી ખ્રિસ્તિઓને શરમ પમાડે તેવા એક વધારે દાખલો નીચે છે:—

(૧૩) “જ્યારે દુશ્મનોએ આવી (ઇસાને) પકડ્યા ત્યારે સર્વે ચેલાઓ નાશી ગયા.”

(સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ છવીસમું—૫૬)

(સેક્ટ માર્ક પ્રકરણ ચૌદમું—૫૦)

કેટલી શરમ ભરેલી વાત છે, ગુરૂ સામે તો હમદર્દીના મોટા ગપાટા મારતા અને જન આપવાના વચનો આપ્યા હતા. અને જ્યારે પંડિતાનો વખત આવ્યો ત્યારે સર્વે પોત પોતાનો રસ્તો પકડ્યો. ક્યાં ગઈ હમદર્દી ?

ઈમાનદારી ક્યાં ગઈ ? ગુરૂસેવા શું આનું નામ ? શું આવા ચેલાઓ નિમકહલાલ કહી શકાય ?

(૧૪) સેન્ટ મેથ્યુના જીવીસમાં પ્રકરણની ૬૯ થી ૭૫ સુધી આયતો અને સેન્ટ માર્કના યૌદ્ધમાં પ્રકરણની ૬૬ થી ૭૨ સુધીની આયતોથી સાબિત થાય છે કે એ વખતે હોકરીઓએ પીટરને પુછ્યું તું પણ જીસસ (ઇસા) સાથે હતો, ત્યારે તે પોતે તે વિષે ઇનકાર કરીધું અને ત્રીજી વખત જ્યારે તેને પુછવામાં આવ્યું તો ઇનકાર કરીધું અને કસમ ખાધ લાનત (શ્રાપ) આપી કે તે માલુસને હું (પીટર) ઓળખતોજ નથી.

કેટલી શરમ, ભરેલી વાત છે કે જ્યારે જીસસે તે વિષે પ્રથમથી જણાવ્યું હતું, ત્યારે પીટર કહેતો હતો કે નહિ તેમ મારા વિષે નહિ થાય અને હું તે તારી સાથે મરી જઈશ છત્યાદિ. હવે જ્યારે પોતાની જાણી જાયમાં પડી ત્યારે પોતાના ગુરૂને પણ શ્રાપ આપ્યા. શરમ છે એવા નાલાયક ચેલા ઉપર! પ્રિય વાંચકો હવે કહો કે આવો માલુસ કેવી રીતે પૃથ્વી તથા આકાશના રાજ્યની કુંચી રાખી શકે તથા સત્તા ભોગવી શકે ?

(૧) હવે આપણે તે ચેલાને જોઈએ કે જેણે પોતાના ગુરૂને ફક્ત ત્રીસ ચાંદીના સીકાની નીચ લાલચ માટે પકડાવી દીધા તેનું નામ જુદાસ ઇસ્કારીઓત (Judas Iscariot) હતું.

“આરમાંનો એક ચેલો જેનું નામ ઇસ્કારીઓત હતું તે (યાહુદીઓના) મોટા ટોળા સાથે ગુરૂ પાસે ગયો. (૧૪) અને તેણે તેઓને કહ્યું કે જો હું તેને (ઇસાને) પકડીને તમારા હવાલે કરું તો તમે મને શું આપશો અને તેઓએ ચાંદીના ત્રીસ સીકા આપવા નક્કી કરીધું (૧૪) અને ત્યારથી તે (જુદાસ) તેને (ઇસાને) પકડાવવાની તક શોધ્યા કરતો હતો. (૧૬)

(સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ છવીસમું આયત ૧૪ થી ૧૬)

(૧૬) હઝરત ઇસાએ જણાવ્યું હતું કે તે પોતાના એક એકમાત્ર ચેલાને હાથે સપડાશે અને હઝરત ઇસાએ તેને શ્રાપ પણ આપ્યા હતા તે નીચે લખેલા બાઈબલના લેખથી જણાશે.

“ મનુષ્ય પુત્ર (ઇસા) જેના માટે જે નિર્માણ થયું હતું તે પ્રમાણે જાય છે, પરંતુ શ્રાપ (લાનત) ઉતરજો તે માણસ ઉપર જેનાથી મનુષ્ય પુત્ર પકડાશે, જો તે પેદાજ ન થતો તો તે માણસ માટે કેવું સારું થતે.

(સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ છવીસમું ૨૪)

(૧૭) અને આપણે પ્રથમ જોઈ ગયા કે જ્યારે હઝરત ઇસા પોતાના ચેલાઓ સાથે બહાર બાંદગી કરવા ગયા ત્યાર પછી તેમાંથી તે સટકી ગયો અને યાહુદીઓને ખજાર આપી, અને એક મોટા ટોળાને પોતાની સાથે લઈ આવ્યો જે બાઈબલના નીચે લખેલા લેખથી જણાશે:—

“ તેટલામાં જુદાસ જે ચેલાઓમાંનો એક હતો તે તલવાર તથા કટારીઓ સાથેના (યાહુદીઓના) ધર્મ ગુરૂઓ તથા વડવાઓ તરફથી એક મોટા ટોળાને સાથે લાવ્યો (૪૭) હવે તે પકડાવનારે તેઓને એક નિશાની આપી જણાવ્યું કે જેને હું ચુમી આપું તેજ તે માણસ છે માટે તેને મજબુત પકડજો (૪૮)

(સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ છવીસમું આયત ૪૭-૪૮.)

આવી રીતે આ નિમકહરામ, નીચ અને પાપી ચેલાએ પોતાના ગુરૂને માત્ર ત્રીસ ચાંદીના સીકા માટે નીચ લાલચને વંશ થઈ,

તેમના લોહીના તરસ્યા વિકાળ અને જુદ્ધી યાહુદીઓના પંજમાં ફસાવી આપ્યા, અને તે કુર અને ઝાલીમ યાહુદીઓની કેમે હઝરત ઇસા (અલૈ) ને જે કુરતાથી અન્યાય આપી તેમનો ફેસલો કીધો તેથી યાહુદીઓના નામ ઉપર હંમેશાં માટે કલંક લાગ્યું છે.

(૧૮) અને જ્યારે હઝરત ખસાને બાઈબલના કહેવા પ્રમાણે ફાંસી (સલેબ-ક્રોસ) ઉપર ચઢાવ્યા અને તેમને દફનાવવા (દાટવા) માં આવ્યા ત્યાર પછીની તેમના ચેલાઓની વિગત જુઓ!—

“અને તેઓ (ચેલાઓ) જલદી બહાર ગયા, અને કબર આગળથી નાશી ગયા, કારણ કે તેઓ ધ્રુજ્યા અને તાજુબ પામ્યા. તેઓએ કાંઈપણ કોઈપણ માણસને એક શબ્દ કહ્યું નહિ કારણ કે તેઓ ડરી ગયા હતા. (૮)”

(સેન્ટ માર્ક પ્રકરણ સોળમું આયત ૮)

વાહરે તમારી બહાદુરી અને હિંમત ! કેવા અવિશ્વાસી લોકો કે ગુરને કબરમાંથી નિકળે તો જોઈ વિશ્વાસ ન લાવતાં ડરી જઈને નાસી ગયા. ખરાબર છે નાસી જવું જોઈએ કારણ કે તેઓ પોતાના ગુરને શું મ્હોંદું બતાવે ? તેઓએ એક કલાક પહેરે તથા બંદગી કરવાને બદલે હિંમત લીધી દુષ્મનોએ ગુરને પકડ્યા તો નાસી ગયા તો હવે જ્યારે ગુર કબરમાંથી નિકળે તો શું મ્હોં બતાવે. તેઓ તો સમજ્યા કે ચાલો પત્યું ! કહે કેણ પૂછનાર છે ! પણ આતો કબરમાંથી પણ નીકળ્યા. બાપારે ભોગ મળ્યા, એમ સમજી તેઓ નાસી ગયા વાહરે ચેલાઓ વાહ !

(૧૯) ગુર પણ ખરા ગુર તેઓએ પણ તેમની પુંદ છોડી નહિ તે નીચે લખેલા બાઈબલના લેખથી જણાય છે!—

“ પછી તે (ઇસા) અગીઆર ચેલાઓને જ્યારે તેઓ સાથે બેઠા હતા ત્યારે તે (ઇસા) દેખાયા અને તેઓને તેમની બેઠમોની તથા સખત દીલ માટે ઠપકો આપ્યો, કારણ કે તેઓ કે જેઓએ તેને (ઇસાને) કબરમાંથી પાછા ઉઠતા જોયા હતા તેઓને માનતા નહોતા.”

(સેન્ટ માર્ક પ્રકરણ સોળમું આયત ૧૪)

મિત્ર વાંચકો ઉપર લખેલા બાઇબલના સર્વે દાખલાઓ તમો વાંચી ગયા અને સમજી ચુક્યા કે હઝરત ઇસાના હવારીઓ (ચેલાઓ) કેવી પ્રકારના માણસો હતા, તમો પોતેજ તે વિષે ઈનસાફ કરજો; હવે મારે તે વિષે વધારે કહેવાની જરૂર નથી. દાખલાઓ ઉપર લખ્યા છે અને બાઇબલ (ઇનજીલ) ના કયા પ્રકરણમાં છે તેપણ સેવકે બતાવી આપ્યું છે તમો પોતેજ જરા તસ્દી લઈ ઈનસાફ આપશો.

“હઝરત મોહમ્મદ સલ્વમના સહાબીઓ.”

આપણે વાંચી ગયા કે હઝરત ઇસા (જસસ ક્રીસ્ટ Jesus Christ) ના ચેલાઓ ઓછી બુદ્ધિવાળા અવિશ્વાસી ઉતરતી પંક્તીના, બેવફા તથા અજ્ઞાની હતા અને તે સર્વે આપણે બાઇબલમાં આપેલા દાખલાઓ વાંચી જોયા, તેથી કોઈ એક કહી નહિ શકે કે તે મન ઘડત કહાણીઓ છે. વળી થોડાક ખ્રિસ્તિ વિદ્વાનોના અભિપ્રાય પણ જણાવ્યા છે. ખુદ બાઇબલ બા પોકાર તેઓની ચાલ ચલણની કહાણીઓ સંભાળે છે તો આપણને વધારે વિદ્વાનોના અભિપ્રાયોની જરૂર નથી. જે કોઈ ગૃહસ્થને વધારે જાણવું હોય તો સેવક વધારે દાખલાઓ આપવા તૈયાર છે.

(૨૦) હવે આપણે હઝરત મોહમ્મદ પેગમ્બર સદ્વ્યમના સાથીઓને જોઈએ કે તેઓ કેવા હતા. હઝરત મોહમ્મદ સદ્વ્યમના સાથીઓને મુસલમાનો અસહાય કહે છે. અસહાય તે સહાળીનું બહુવચન છે. હઝરત ઇસા (અલ૦) ના ચેલાઓ માછી માર ઉતરતી પંકતીના, તથા અજ્ઞાની લોકો હતા, ત્યારે હઝરત મોહમ્મદ પેગમ્બરના ચાર અસહાય જેઓ મશહુર છે તેઓ અરબમાં ગણાતી શ્રેષ્ઠ કામ કુરેશના કુટુંબના હતા અને હઝરત મોહમ્મદ પેગમ્બર સદ્વ્યમ પણ કુરેશી ખાનદાનના હતા. તે ચાર ગૃહસ્થો હઝરત અબુઅકર, હઝરત ઉમર, હઝરત ઉસમાન અને હઝરત અલી (રદીવાનુલ્લાહે ત.આલા અલૈહીમ અજમઇન) હતા.

(૨૧) હઝરત અબુઅકર (રદી૦) બહુ મોટી વયના તેમજ શ્રિમંત હતા અને હઝરત મોહમ્મદ પેગમ્બર સદ્વ્યમ ઉપર બુદ્ધાઓમાં સૌથી પહેલાં ઈમાન લાવનાર તેઓ હતા. તેઓને હઝરત રસુલે અકરમ (સલ૦) ઉપર બહુજ પ્રેમ હતું. અને પોતે મુસલમાન થયા પછી પોતાની તમામ દોલત મુસલમાનોના બધા માટે તથા ગુલામોને તેમના ઝાલીમ શેઠથી આઝદ કરવા માટે તથા મુસલમાનોની વિપત્તિઓ દુર કરવામાં ખર્ચ કરતા હતા. તેઓ હંમેશાં પેગમ્બર સદ્વ્યમની સંગતમાં રહેતા અને તેઓ પણ કુરેશ ખાનદાનના હતા.

(૨૨) હઝરત ઉમર (રદી૦) પણ કુરેશી ખાનદાનના હતા. જ્યારે તેઓ મુસલમાન નહોતા તથા ત્યારે મકકામાં એક સમય મુર્તિપૂજકોની સભા મળી અને તેમાં જણાવવામાં આવ્યું કે કોણ છે કે મોહમ્મદ (સલ૦) ને કાપી તેનું માથું લઈ આવે? ત્યારે હઝરત ઉમર તે કામ પાર પાડવા કમર બાંધી તર્ફાર થયા પરંતુ

રસ્તામાં જતા હતા તેટલામાં અઝીજ નામના ગૃહસ્થ મળ્યા અને હઝરત ઉમરને પૂછ્યું કે ક્યાં ચાલ્યા? તો કહ્યું મોહંમદ (સલ૦) ને કતલ કરવા, તો અઝીજે કહ્યું કે તમારા ખાનદાનના લોકોને સળ શા માટે નથી કરતા કે જેઓએ તમને ખબર આપ્યા વિના પોતાના બાપદાદાના ધર્મને છોડી દીધો? ત્યારે હઝરત ઉમરે કહ્યું કે મારા કુટુંબમાં કેણુ છે? અઝીજે કહ્યું તમારો બનેલી સમદ અને તમારી બેન ફાતમા.

બસ આ સાંભળી પોતે પોતાની બેનના ઘરનો રસ્તો પકડ્યો. ફાતમા પોતાના ઘરમાં પોતાના ઘણી સમદ તથા ખુઆમ ઈબ્નુલ અરસ પાસે જેઓ સદાખી હતા તેમની પાસેથી ઇસ્લામનું શિક્ષણ મેળવી રહ્યા હતા તથા કુરઆને શરીફ, પઠી રહ્યા હતા. તેટલામાં હઝરત ઉમર તેમના દરવાજા ઉપર આવી પહોંચ્યા અને તેમણે કુરને શરીફ પઢવાનો અવાજ સાંભળ્યો, જ્યારે દરવાજા ઉઘાડ્યો અને દાખલ થયા તો પૂછ્યું કે શાનો અવાજ આવતો હતો? તેઓ સર્વે ખેંચી ગયા. ફરી પૂછ્યું પણ કોઈની હિંમત થઈ નહિ કે જવાબ આપે ત્યારે હઝરત ઉમરે તેમના બેનની ઉપર હુમલો કરી કહ્યું કે મેં સાંભળ્યું કે તમોએ ઇસ્લામ કબુલ કરીધો છે? ત્યારે તેમની બેન વચમાં પડીને કહ્યું કે હા, અમો મુસલમાન થયા છીએ, તમને જોઈએ તો અમોને મારી નાંખો પરંતુ ઇસ્લામ કદી છોડીશું નહિ જ્યારે હઝરત ઉમરે બેનને કહ્યું કે તેમની બેનનો રહેરો શીકા પડી ગયો તો પોતે શાંત પડ્યા. અને કહ્યું કે તે કાગળ આપ શું છે. ફાતમાએ વિચાર કરી આપ્યો, જેમાં કુરઆને શરીફની વીસમી સુરા (વીસમું પ્રકરણ) સુરે તાહા લખેલી હતી જ્યારે હઝરત ઉમરે તે સુરા પઠી તો જોરથી બોલી ઉઠ્યા કેવું સરસ કલામ છે! જેમ જેમ તેઓ

આગળ પઢતા ગયા તેમ તેમ તેમને વધારે રહસ્ય મળ્યું અને ઈસ્લામ તરફ દીલ દોડતું ચાલ્યું. આખરે બોલી ઉડ્યા કે મને મોહમંદ (સલ૦) ની પાસે લઈ ચાલો કે હું પણ ઇસ્લામ કબુલ કરું, અને તેઓએ પેગંબર સાહેબ પાસે જઈ ઇસ્લામ કબુલ કીધું.

શું ચમત્કાર! જે કતલ કરવાના નિશ્ચયથી આવે અને જે જાહેર દુસ્મન હોય તે એક પળમાં દોસ્ત બની જાય? તે ખરેખર કુરઆને શરીફનો ચમત્કાર છે. ક્યાં છે તેઓ કે જેઓ ઇસ્લામ ઉપર તોહમત મુકે છે કે ઇસ્લામ તલવારથી ફેલાયું, બલકે પોતે હઝરત ઉમર તલવાર લઈ હઝરત મોહમંદનું ખુન કરવા આવ્યા હતા અને ઇસ્લામના મહાન ચમત્કારરૂપી કુરઆને શરીફના વચનો જોઈ તરતજ તલવારને પડતી મુકી દુસ્મનની જાન લેવાને બદલે તેના મિત્ર બની પોતાની જાન તેના માટે આપવા તઈયાર થયા.

હઝરત ઉમર (રદી૦) ઇસ્લામમાં દાખલ થવા બાદ પોતે ઇસ્લામ માટે બહુજ જાનફેશાની કરવા લાગ્યા. અને જેઓ દુસ્મનો હતા તેઓ હવે હઝરત ઉમરથી ડરવા લાગ્યા હઝરત ઉમરના ઇસલામમાં દાખલ થવાથી મુસલમાનોને બહુજ મદદ મળી તથા તેઓમાં પણ એક પ્રકારની શક્તિ આવી. કારણ કે હઝરત ઉમર એક મશહુર, બહાદુર, ખાનદાની, ન્યાય પુરુષ હતા અને શહેરમાં તેમની બહુ સારી ઈજ્જત હતી. તેઓ હંમેશાં હઝરત મોહમંદ રસુલુલ્લાહ (સલ૦) ની સંગતમાં રહેતા. મદીનામાં હીજરત કરી ગયા પછી દુસ્મનો જ્યારે મદીના ઉપર ચઢી આવતા ત્યારે ઇસલામના રક્ષણ માટે તેઓ હંમેશા તત્પર રહેતા અને પોતાના જાનની પરવા નહીં કરતા, એમ ઘણી વખતે પોતે ઇસ્લામનું રક્ષણ કીધું છે તે ફક્ત ઇસલામનો ઇતિહાસ વાંચવાથી જણાઈ આવશે. અને

કેવી રીતે હજરત મોહમ્મદ પેગમ્બર સદઅમનું રક્ષણ કર્યું છે તેના ધણા દાખલાઓ મળી આવશે.

(૨૩) હજરત ઉસમાન બીન અફફાન (રદી૦) પણ કુરેશ ખાનદાનમાં હતા અને જ્યારે તેઓએ ઇસ્લામ કબુલ કરીધું ત્યારે તેમના કાકા તેમની ઉપર અતિષય જુદમ કરવા લાગ્યા. તેમના કાકા અનેક પ્રકારના તેઓ ઉપર જુદમ કરતા પરંતુ તેઓ તે સઘળું મુંગે મહોડે સહન કરતા. જ્યારે તેમના કાકાએ પ્રથમ સાંભળ્યું કે હજરત ઉસમાન મુસલમાન થયા ત્યારે તેમને પકડીને ખુબ માર માર્યો અને અર્ધ મુઓ કર્યા બાદ કહ્યું કે “શું તું આ નવા ધર્મમાં દાખલ થયો, અને તારા બાપદાદાના ધર્મને કલંક લગાડ્યો? હું કસમ ખાધને કહું છું કે જ્યાં સુધી તું આ ધર્મ છોડી નહિ દેખશ તો હું તને શિક્ષાથી પણ મુક્ત કરીશ નહિ.” આવી રીતની વેદના, દુઃખ, જુદમ, સીતમ ભુખમરો ઉઠાવી ધીરજ રાખી. કહેવત છે કે, “ધીરજના ફળ મીઠા હોય છે.” અને તેમજ થયું. આખરે તેમના કાકાએ જોયું કે જુદમ સીતમ કરવાથી તો તે વધારે પોતાના વિચારમાં દ્રઢ થતા જાય છે, અને તે કાંઈ માનવાના નથી તો તેમને છોડી દીધા.

હજરત ઉસમાન બહુ માલદાર અને શહેરમાં મશહુર અને સારી આબરૂ ધરાવનાર પુરુષ હતા. તેઓ ઇસ્લામ માટે પોતાની દોલતનો બહુજ છુટથી વપરાશ કરતા અને મુસલમાનોને સુખી કરવાના હંમેશાં વિચારમાં રહેતા. તેમને ઇસ્લામના રક્ષણ માટે તથા ગરીબ મુસલમાનોના માટે તથા ગુલામોને આઝાદ કરવામાં પોતાની દોલતનો વપરાશ કરીધો. તેઓ બહુજ નરમ દીલના હતા અને બહુજ ભોલા હતા. તેઓ હંમેશા હજરત મોહમ્મદ મુસ્તફા

સદ્ગુણની સંગતમાં રહેતા અને પોતાની જાનથી વધારે ચાહતા હતા. હઝરત ઉસમાન પેગમ્બર સાહેબના જમાઈ થતા હતા, એકના ગુજરી જવા બાદ બીજા એમ તેમને બે દીકરીઓ પેગમ્બર સાહેબે આપી હતી.

(૨૪) હઝરત અલી બીન અબુ તાલીબ (રદી૦) હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તફા સદ્ગુણના પિત્રાઈ ભાઈ હતા. તેઓ નાની વયમાંથી રસુલે અક્રમ (સલ્વ૦) સાથે હતા અને નાની વયમાં સૌથી પ્રથમ હિમાન લાવનાર હઝરત અલી (રદી૦) છે. તેઓ નાનપણથીજ પેગમ્બર સાહેબની સંગતમાં રહી બહુજ ઉત્તમ પ્રકારનું શિક્ષણ પામ્યા હતા અને તેઓ ઇસ્લામમાં એક મોટા વિદ્વાન થયા છે. હઝરત અલી (રદી૦) પણ હઝરત મોહમ્મદ સદ્ગુણના જમાઈ હતા. તેઓએ પેગમ્બરે ખુદા (સલ્વ૦) ઉપર બહુજ જાન ફેશાની કરી અનેક વિપત્તિ તથા સંકટમાં બીજા અસહાબોની પેઠે સાથે રહ્યા છે. અને ઇસ્લામના રક્ષણાર્થે ઇસ્લામના દુસ્મનોની સાથે પોતાની જાનની પણ પરવા કર્યા વગર પોતે લડી હંમેશાં જય મેળવ્યો છે. તેઓ પોતાના યાન, સહનસીલતા, પ્રાક્રમ, વફાદારી તથા પેગમ્બર સાહેબના પ્રેમ માટે ઇસ્લામના ઇતિહાસમાં મશહૂર છે.

હુવારીઓ અને અસહાબીઓના કાર્યો. •

આપણે હુવારીઓને જોઈ ગયા કે તેઓ કેવા હતા અને તેઓ હઝરત ખસા (અલ્વ૦) ની સાથે કેવી વફાદારી કીધી? તથા આલયલજીમાં કેવા હતા?

અત્રે આપણે હઝરત મોહમ્મદ પેગમ્બર સદ્ગુણના અસહાબીઓને જોઈ આવ્યા કે તેઓ ઉંચ ખાનદાની પુરૂષો હતા તેમજ

જાની વફાદાર અને ઇસ્લામ અને તેના સ્થાપક ઉપર પોતાની જન કુરબાન કેવી રીતે કરનારા હતા તેના વધુ દાખલાઓ જોઈએ આ પછે ટુંકમાં તેઓનું જીવનચરિત્ર વાંચ્યું પણ તેમના અન્ય દાખલાઓનું વર્ણન જો અત્રે લખવા બેસું તો મોટા મોટા પુસ્તકો જેવા સંખ્યાબંધ પોથા લખું તો પણ પુરા નહિ થાય.

(૨૫) મક્કામાં હજરત મોહંમદ પેગંબર સદ્અમ પેગંબરીના જમાના પછી ૧૩ વર્ષ રહ્યા, અને વાઅઝ (લાપણુ) તથા શિખામણુથી જોએ તેમની પાસે આવતા તેઓને અથવા કાબામાં (ઇસ્લામ પહેલાં પણ મકકા જત્રાતું મથક આખા અરબસ્તાનમાં ગણાતું હતું) હજના વખતમાં વાઅઝો નસીહતથી ઇસ્લામનો પ્રસાર કરતા હતા, પરંતુ તેમના દુશ્મનોએ જોયું કે દિવસે દિવસે મુસલમાનોની સંખ્યા વધતી ચાલી તો તેઓ મુસલમાનોના ઉપર જુદમ કરવા લાગ્યા તેમજ હજરત મોહંમદ સદ્અમ ઉપર પણ અનેક પ્રકારના જુદમ તથા સીતમ કરવા લાગ્યા. જ્યારે તેઓ રસ્તામાંથી પસાર થતા ત્યારે દુશ્મનો તેમની ઉપર ગંદુ પાણી નાંખતા, ગાળો આપતા તથા પત્થરા મારતા અને કોઇ કોઇ વખતે કચરો તેમના ઉપર નાંખતા, તેમના જવાના માર્ગમાં કાંટા પાથરતા અને એવી રીતના અનેક પ્રકારના દુઃખ આપતા. પરંતુ પોતે તે સર્વે સહન કરતા અને સર્વે અસહાણીઓને તથા મુસલમાનોને પણ તે વિષે શિક્ષણ આપતા. મુસલમાનો જોએ મૂર્તિપુજકો, ખ્રિસ્તીઓ તથા યાહુદીઓની નોકરીમાં હતા તેમની ઉપર એવા સખ્ત જુદમો થતાં કે જે વર્ણન કરવાની મારી શક્તિ નથી. એવા સેંકડો દાખલાઓ છે જેનાથી ઇતિહાસો બરપુર છે. અરબસ્તાનમાં રેતીના રણો છે તે તો આપે વાંચ્યું અથવા સાંભળ્યું હશે. તે રેતી ઉપર

અપોરના મધ્યાન્હ વખતે કે જ્યારે રેતી અતિથય ગરમ થતી તેના ઉપર તે ગરીબ મુસલમાનોને સુવાનો કુકમ કરતા અને આમડાના આશુકનો તે નિર્દય દીલના જનવરો તે નિરપરાધી મુસલમાનોને માર મારતા અને એવો માર મારતા કે આમડાં છોલાઈ જતાં લોહી તેમાંથી વહેતું, પરંતુ જનથી વધારે પ્યારા ઈસ્લામનો ત્યાગ કરવા ના કહેતા તેઓ પાસે સખ કામ લેતા ખાવાનું એાછું આપતા, તેમજ દરેક વાતમાં બહુજ જુલમ કરતા પરંતુ તેઓ ઈસ્લામ ઉપર વધારે દ્રઢ થતા હતા. એવા બહુ મુસલમાનો ઉપર જુલમો રીતમ થયાં તેઓનાં અહીં દ્રષ્ટાંત લખવા એસું તો બહુ થઈ જાય તેથી ફક્ત તેમાંના થોડાકના નામો અહીં આપું છું કે જેઓ ઉપર થએલાં જુલમો એહદ છે તેમનું વર્ણન કરતાં છાતી ફાટી જાય છે. તેઓના નામો નીચે પ્રમાણે છે. (૧) હઝરત ખીલાલ (રદી૦) (૨) હઝરત ઉમ્મા ખીન યાસેર (રદી૦) (૩) હઝરત ખુયાય (રદી૦) (૪) હઝરત સુદૈય રૂમી (રદી૦) (૫) હઝરત આમેર ખીન કહીરા (રદી૦) (૬) હઝરત અશુ ફકીદા (રદી૦) વગેરે આમાંના કેટલાક અસહાણો પણ હતા. હઝરત મોહંમદ મુસ્તાફા સલ્અમને ચાર અસહાણો શિવાય ખીજા ધણા અસહાણો હતાં પણ સર્વમાં મોટા શક્ત ચારજ હતા. આવી તકલીફો, જુલમ, સંકટ, ભૂખમરો, દુઃખ તથા એવી એવી વેદના વેઠતા ત્યારે હઝરત ઈસાના હવારીઓ તો જ્યારે હઝરત ખંસાને પકડવા યાહુદીઓના ટોળાં આવી પહોંચ્યા ત્યારે નાસી ગયા.

(૨૬) જ્યારે હઝરત મુસા (Moses) (અલ૦) એ પોતાના અનુયાયીઓને શત્રુઓ સામે પોતાના રક્ષણાર્થે લડવા કહ્યું તો તેઓએ જવાબ આપ્યો કે, “જાઓ તમે અને તમારો ખુદા બન્ને

લડો અમે લડવાના નથી.” અફસોસ પોતાના પેગમ્બરના ફરમાનને કેવો અનાદર ? તે લડાઈ પણ કમ લડાઈ હતી ? ફક્ત શત્રુઓના હુમલાથી બચવાની તેમજ પોતાના રક્ષણની હતી.....

(૨૭) મક્કામાં મુસલમાનો ઉપર અતિથય જુદમ થતું જોઇ, હઝરત મોહમ્મદ પેગમ્બર સદ્અમે મુસલમાનોને હજ્જ (આફ્રીકા) માં જવાને હુકમ કર્યો, પણ મુસલમાનો ચાલ્યા ગયા. હવે દુશ્મનોએ હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમને ખુન કરવાનો વિચાર કર્યો અને તે વિષે હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તફા સદ્અમને ઈલ્લામથી ખબર થઈ; જેવી રીતે હઝરત ઇસા (અલ૦) ને પણ ખબર થઇ હતી.

“પણ જ્યારે જીસસને ખબર પડી, ત્યારે તે ત્યાંથી પાછા ગયા અને તેમની પાછળ માણસોનું મોટું ટોળું ગયું.”

(સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ ૧૨ આયત ૧૫).

(૨૮) જેવી રીતે હઝરત ઇસાને ખબર પડી તેવી ઇલ્લામી રીતે હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમને ખબર પડી અને જેવી રીતે માણસોના મોટા ટોળાં વચ્ચેથી હઝરત ઇસા (અલ૦) તેઓને ખબર પડ્યા વિના અમતકારિક રીતે પસાર થયા, તેવીજ રીતે હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમ પણ દુશ્મનોના ટોળામાંથી નિકળી ગયા.

“અને અમે તેઓની આગળ આડ મૂકી છે, તેમજ એઓની પાછળ આડ મૂકી છે, પછી અમે તેઓની આંખોને ઢાંકી દીધી છે તેથી તેઓ જોઇ શકતા નથી.” (૨૮) (જુઓ કુરાને સરીફ-સુરે-યાસીન-આયત ૮).

(૨૯) જ્યારે દુશ્મનોએ રસુલે અકરમ (અલ૦) ના ખુતબે વિચાર કર્યો અને તે વિષે ખુદાએ ઇલ્લામથી ખબર આપી જેવી રીતે આપણે ઉપર હઝરત ઇસાની બાબતમાં જોઇ ગયા, ત્યારે હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમે પોતાની સાથે હઝરત અબુબકર (રહી૦)

ને લીધા અને દુશ્મનો કે જેઓ તેમના ધરની ચારો તરફ પહેરા બરતા હતા તેમાંથી ચમત્કારિક રીતે નિકળી ગયા. જે વિષે ઉપર કુરઆને શરીફમાં જણાવ્યું છે. અને અમે તેઓની આગળ આડ સુકી છે, એટલે કે કુદરતી રીતે કાંઈ વચ્ચે એવું આડ જેવું થઈ ગયું કે આગળ કે પાછળના માણસો જોઈ શક્યાજ નહિ, અને દુશ્મનોમાંથી સહી સલામત નિકળી ગયા. ધરમાંથી નિકળતી વખતે હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમે હઝરત અલી (રદી૦) ને કહ્યું કે “તમે આજે રાત્રે મારી સુવાની જગ્યાએ સુઈ જાઓ અને આસ્થાપૂર્વક માનજો કે ખુદાની મહેરબાનીથી તમારો કોઈ વાળ પણ વાંકો કરશે નહિ તમે મારી લીલા રંગની ચાદર ઓઢીને ત્યાં સુઈ જાઓ કે દુશ્મનોને કાંઈપણ મકારનો વહેમ પડે નહિ.”

અત્રે મી૦ ગોડફ્રે ગીગન જેઓ એક મોટા ઇતિહાસ કર્તા છે તેઓ પોતાના ગ્રંથમાં લખે છે કે, “જો કે દુશ્મનો દરવાજા ઉપર પહેરા બરતા હતા, પરંતુ લોકો હઝરત અલીને હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમ સમજ્યા કારણ કે તેઓ ત્યાં ખીજાના ઉપર ચાદર ઓઢી સુતા હતા.”

શાખાશ પોતાની જાનની પરવા કર્યા વિના હઝરત અલી (રદી૦) પોતાના આકા (ગુર) ના ખીજાના ઉપર કાંઈપણ ખ્લીક કે ડર રાખ્યા વિના સુતા. અફસોસ કે પીટર કે જે હઝરત ઈસાનો સૌથી મોટો હવારી હતો અને હઝરત ઇસા પાસે છેલ્લી પકડાઈ જવાની રાત્રે બહુજ ડહાંસ મારતો હતો કે, “સર્વે ઠોકર ખાશે પણ હું ઠોકર નહિ ખાઈ.” (જુઓ ઉપર આપેલા નવમા દાખલામાં) અને જ્યારે દુશ્મનોએ હઝરત ઇસાને પકડ્યા તો પોતે તેમજ ખીજા સર્વે હવારીઓ નાસી ગયા. (જુઓ ૧૩ મો દાખલો)

અહીં હઝરત અલીની હિંમત, વફાદારી, ઇમાનદારી, ગુરૂ પ્રત્યે પ્રેમ ઉપર આધારીન છે કે તેઓ એકલાનો એકજ ફક્ત દાખલો જુઓ તો હવારીઓમાં તેમના જેવો એક પણ નહિ નીકળે. કેમ ખ્રિસ્તી પાદરીઓ આંખ ઉઘડી કે? એવો એક પણ દાખલો બાયબલમાં બતાડશે કે? પછી મધ્ય રાત્રીએ શત્રુઓએ ઘર ઉપર હુમલો કરીધો, અને ઘરમાં દાખલ થયા અને જોયું કે શિકાર સુતો છે તો ખરો “સુતા છે તો બસ! એટલામાં તેઓમાંના એકે મોઢા ઉપરથી ચાદર હઠાવી જોયું તો હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તફા સદ્અમને બદલે તેમના પિત્રાઇ ભાઈ તથા સહાબી હઝરત અલી (રદી૦) ને જોયા. તેઓ નિષ્ફળ નિવડયા, તેથી બહુજ ક્રોધમાં આવી ગયા અને ત્યાં પગલાં જોયાં અને તે પગલાંના આધારે તેઓ જબ્બલ સુર સુધી ગયા કે જે પહાડની એક ગાર (ખાહી)માં હઝરત મોહમ્મદ પેગંબર સાહેબ પોતાના સહાબી હઝરત અબુબકકર (રદી૦)ની સાથે સંતાયા હતા.

પ્રિય વાંચકો આ વિચાર કરવાનો સ્થળ છે કે હઝરત અલીએ પોતાના જાનની પણ પરવા નહીં કરી, જે દુશ્મનોએ ચાદર ખસેડી જોયું ન હોત તો તમો વિચાર કરો કે શું હાલત થતે? ગુરૂ બકિત તે આનું નામ કહેવાય. મ્હેડે પીટર જેમ કહેવું કે સર્વ ઠોકરો ખાય પરંતુ હું તો નહિ ખાઉં એ કહેવું જેટલું સહેલ હતું તેટલું તે કરી બળવવું અતિથય કઠણ હતું. માણસ તે કે જે બોલે તે કરી બળવે.

હઝરત અલી (રદી૦) એ આ બાબત તથા આ હેવાલને એક કવિતામાં વર્ણવ્યું છે, જે અરબીમાંથી ઉર્દુમાં તેનો તરજુમો કવિતામાં નીચે પ્રમાણે છે અરબી નઝમ “નાસેખુત તવારીખમાં” મોજુદ છે.

નહમ.

બનાકર ઢાલ મથને અપની જાંકો.

બચાયા બાદશાહે ઈનસો જાંકો.

પ્રુદાને ફઝલસે અપને બચાયા,

હુવા જળ્ય ખોદે શર ઉસ જાનેજાંકો.

ગુઝારા રાત કો હીફઝે પ્રુદામેં,

ન દુસ્મન પા સકે ઉસકે નિશાંકો.

નીકલ કર ગારસે શીર તીન દીન બાદ,

પુકારા ઉસને અપને સારજાંકો.

કુવે નાકે સુએ યસરખ રવાના,

ખુશ્નતે કંકર ઔર રેગે રવાંકો.

મંચ સોયા શખકો ખીસતર પર નખીકે,

શીદા ઉન પરસે કરકે અપની જાંકો.

યેહ થા દીલમે કે જાં જાએ કે જાએ,

બચાલુ પર રસુલે ઈનસો જાંકો.

ન થા ગમ મુજકો અપને ફતલહી કા,

સમજતા થા ન કુચ્છ ફેદે ગીરાં કો.

વલેકીન શીક થા મુજકો તો યેહ થા,

કહીં સદમા ન પહોચે ઉનકી જાંકો.

બજુજ તાઇદે હક્કે ઇસ જીદો કદસે,

ન થા મક્સુદ કુચ્છ મુજ નાતવાંકો.

ઔર આગે કો બી ફસદ અપના યહી હય,

કે કર દું સરફ ઉસીમેં અપની જાંકો.

આફ્રીન! આ હઝરત અલીના પોતાના વિચારો ને પોતે એક અરબી નઝમ (કવિતા)માં લખ્યા છે, તેનો તરબુમે ઉર્દુ નઝમ (કવિતા)માં ઉપર પ્રમાણે છે. શું તેમના વિચારો અને કેવી તેમની સરસ લાગણી હતી, પરંતુ અફસોસ જ્યારે આપણે બાઈબલને પહેલેથી છેલ્લે સુધી ઉઠાવી ગયા પરંતુ એકે હવારીને આ પ્રમાણે, અરે એ પ્રમાણે તો શું! પરંતુ તેના રજ બરાબર પણ નહિ જોયા.

(૩૦) હવે આપણે જબલ સુરની ગાર (ખાહી)માં જોઈએ કે જ્યાં હઝરત મોહમ્મદ સલ્અમ હઝરત અબુબકકર (રદી૦)ની સાથે ત્રણ દિવસ તથા ત્રણ રાત્રી સુધી સંતાઈ રહ્યા હતા. તેઓ અહિં અંદર આવી પહોંચ્યા કે પછી દુશ્મનો પણ તેમની શોધમાં તેમના પગલાનાં આધારે સવારમાં આવી પહોંચ્યા. અહા! પરંતુ ખુદાએ તેઓનો ચમત્કારિક રીતે બચાવ કર્યો. જોકે તેઓ બરાબર ત્યાં આવી પહોંચ્યાં, પગલાં પણ બરાબર જોયાં, પરંતુ કહેવત છે કે “ખુદા જેને રાખે તેને કાણુ ચાખે!” તેજ પ્રમાણે છતી આંખે આંધળાં થયાં અને કાંઈ સમજ પડી નહિ. કારણ કે તે ગારના મ્હોં આગળ એક કરોળીઆએ તરતજ પોતાની જાલી બાંધી અને એક કબુતરે ત્યાં ઈંકું મૂક્યું અને માળો રાખ્યો, દુશ્મનોએ જોયું અને વિચાર્યું કે જો તેઓ અંદર જાય તો કરોળીયાની જાલી કેમ કરીને રહે તથા કબુતરનો માળો તથા ઈંકું પણ કેમ રહી શકે? તેઓએ વિચાર કર્યો કે તેઓ અહિં નથી, પરંતુ બીજે ઠેકાણે ગયા હશે. તેઓએ બહુજ શોધ કરી આખરે તેઓ નિષ્ફળ નિવડ્યા અને મકકે પાછા ગયા.

પ્રિય વાંચક, આપણે જળસુરની બહાર સુધી બહું જોયું પરંતુ તેની અંદર શું થતું હતું તે તો જોયું નહિ મોટે ચાલો હવે અંદર જોઈએ કે ત્યાં શું થઈ રહ્યું છે.

તેઓ અંદર દાખલ થયા પછી ત્રણ દિવસ સુધી અંદર રહ્યા, અને ખુદાની બંદગીમાં ગુજાર્યા. ત્યાં એક મોટો અજગર હઝરત અબુબકરની નજરે પડ્યો, જે વખતે હઝરત મોહમ્મદ સલ્અમ સુતા હતા, હઝરત અબુબકર (રદી૦) એ જ્યાં તે અજગર નજરે પડ્યો તે બાકારામાં (દરમાં) પોતાનો પગ મુક્યો કે તે અંદર આવી પોતાના આકા (ગુફ) ને ડાંખ મારે નહિ તે અજગર હઝરત અબુબકરના પગે ખુબ ડસ્યો, પરંતુ આફ્રીન, સદ આફ્રીન તેમના ધૈર્ય અને હિમ્મત ઉપર કે પોતે ધીરજ રાખી અજગર ડસ્યો તેની પરવા નહિ કરતાં બીજો પગ ત્યાં મુક્યો. આખરે અજગર તે બાકારા આગળથી નિકળી બીજા બાકારા આગળ આવ્યો પરંતુ ત્યાંથી પણ અટકાવ્યો. અને તે પણ ક્રોધમાં આવી બહુજ ડસ્યો. હઝરત અબુબકરની આંખોમાંથી આંસુ ટપકવા લાગ્યા વેદના બહુજ થવા લાગી અને વિચાર કર્યો કે જાન જાય તો જાય પણ તેને અંદર નહિ આવવા દઉં કે જેથી મારા સરદારે જહાન હઝરત મોહમ્મદ મુસ્તફા સલ્અમને ડસે નહિ. તે આંસુના ટપકા હઝરત મોહમ્મદ સલ્અમ ઉપર પડ્યા, અને તેઓએ આંખ ઉઘાડી જોયું તો હઝરત અબુબકરનું મોહોડું લીલુછમ થઈ ગયું હતું અને બહુજ આંસુ ટપકતા હતા, તથા બેહોશ થયા હતા તેઓએ તેમને પૂછ્યું અને જણાવ્યું કે એક મોટો અજગર ત્યાં હતો, અને તેમની આ જાન ફેશાની ધીરજ, હિમ્મત તથા વફાદારી ઉપર આફ્રીન

કરી ખુદા આમળ દોઆ કરી તેમને સાહે થઇ ગયું અને અજગર પણ ગેબ થઇ ગયો । પ્રિય વાંચક આ શું હતું ?

આ પણ એક પ્રકારની હજરત અયુબકરની ખુદા તરફથી તેમની વફાદારી, પ્રેમ, ઇમાનદારી ઇત્યાદીની પરિક્ષા હતી. ખુદાએ તેમને પણ અજમાવી જોયા કે શું હજરત ઇસાના હવારી જેવા તો નથી ? પણ નહિ, તેઓમાં અને હજરત અયુબકર (રહીં)માં બહુ જ ફર્ક હતો. તેમને હજરત મોહમ્મદ સલ્અમે સીદ્દીક (સાઅ્યો) નો માનવંતા ખેતાબ આપ્યો અને ખરેખર તેઓ તેને બાયક હતા.

(૩૧) હજરત અલી (રહીં) ત્રણ દિવસ સુધી બરાબર દુશ્મનોની વચ્ચે રહ્યા, તેમને દુશ્મનો સાથે કોઈ પણ પ્રકારની મારામારી નહિ કરવાનો સખ્ત હુકમ હતો, આવા જાનના કદા શત્રુઓમાં ત્રણ દિવસ ત્રણ રાત પસાર કરી અને સખ્ત ગરમીમાં પોતે એકલા મક્કાથી મદિના પહોંચવા સેંકડો માઇલોની મુસાફરી, દુશ્મનોના હુમલાની બહીક અને ડર સાથે કરવી અને પગે ચાલીને આઠા અવલા રસ્તે જવું તે એક એવી દલીલ છે કે તેમના ઉપર કુરાને શરીફના શિક્ષણની તથા હજરત મોહમ્મદ સલ્અમની સંગતની કેવી અસર થઇ હતી, અને તેઓના દીલોમાં કેવી અમત્કારિક તથા આત્મિક જ્ઞાનની શક્તિ આવી હતી કે જેના પ્રતાપે તેઓ જાનની પરવા નહિ કરતા અને આ દુન્યાની લાલચને હેંચ સમજી ખુદા આગળ તેનો અદલો મેળવવા આશાવંત રહેતા.

(૩૨) જ્યારે દુશ્મનો જબલસુર આગળથી ચાલ્યા ગયા ત્યારે હજરત મોહમ્મદ સલ્અમ અને હજરત અયુબકર (રહીં) યસરબ (જેનું પાછળથી નામ મદિના પડ્યું) તરફ ગયા, કારણ કે

યસરખના લોકોમાં ધણા મુસલમાનો થયા હતા અને મક્કાના લોકો જુદમ કરતા હોવાથી તેઓએ પેગમ્બર સાહેબની સેવામાં યસરખ આવવા વિનંતી પણ કરી હતી. તેઓ યસરખથી દક્ષિણમાં આવેલા કપ્પા નામના ગામમાં (મદિનનાની દક્ષિણમાં એ માઇલના છેટે આવેલું છે. અને હજી પણ કપ્પા ગામ મોજુદ છે) હઝરત અલી (રદી૦)ના માટે વાટ જોતા ત્યાં થોભ્યા, અને હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમે આખરી વખતે જેમ હઝરત અલી (રદી૦) ને કહ્યું હતું કે “ખુદાના હુકમથી તમારો વાળ પણ કોઈ વાંકો નહિ કરી શકે” તેમ થયું, અને સહી સલામત શત્રુઓથી બચતા, સેંકડો માઈલની મુસાફરી સખ્ત ગરમીમાં કરતા ત્યાં આવી પહોંચ્યા. ત્યાર પછી સર્વે મળી યસરખ (મદિના શરીફ)માં પધાર્યા, જ્યાં સર્વે મુસલમાનોએ બહુજ ખુશીથી સત્કાર કીધો.

હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમના અસહાબીઓ હઝરત ઇસા (Christ) ના હવારીઓ તથા હઝરત મુસા (Moses) ના સાથીઓ કરતાં બહાદુરી, વફાદારી, ઈમાનદારી, જ્ઞાન ફેશાની પ્રેમ, ધીરજ, સત્યતા, પ્રમાણિકપણા, તથા દુઃખ ઉઠાવામાં બહુ દરજ્જા ચઢીઆતા હતા, હઝરત મોહમ્મદ સદ્અમના અસહાબીઓના જેવા દાખલાઓ ભાગ્યેજ બીજા કોઈ પણ પેગમ્બર, મહાત્મા તથા ધર્મ ગુરૂના સાથીઓમાં જોવામાં આવે છે બાઈબલમાં તો હઝરત ઇસા પોતાની જીભે તેઓ સર્વેને બેઇમાન કહે છે, (જુઓ ઉપર આપેલા માન ૧૯ માં દાખલામાં) અને હઝરત મુસાના સાથીઓ પણ કેવા નાફરમાન હતા તે પણ આપણે ૨૬ માં દાખલામાં જોઇ ગયા. અને આ થોડાક દાખલાઓ હઝરત મોહમ્મદ મુસલમા (સલ્લ૦) ના અસહાબોના પણ જોયા. તેઓના

બીજા એવા ધણા દાખલાઓ છે જે અત્રે વધારે લખવાની જગ્યા નથી, પરંતુ પ્રિય વાંચકને જે પુરવાર કરી દેખાડવાનું હતું તે બસ છે. વળી હઝરત મોહમ્મદ સદઅમે પોતાના સર્વે અસહાબોની તારીફમાં કહ્યું છે, અને તે સર્વેના દાખલાઓ તથા તારીફ સર્વે હદીસ શરીફની કીતાબોમાં બરપુર છે તેવો એક પણ દાખલો તથા તારીફ આખલમાં થઈ જ નથી અને તારીફ થાય પણ કેવી રીતે હવારીઓની વર્તણૂક તો પ્રિય વાંચક તો જોઈ, તેઓ તારીફને લાયક જ ન હોતા, પરંતુ શિક્ષા પાત્ર હતા. અને તેઓ- માંના કેટલાકને આખલના જણાવવા પ્રમાણે શિક્ષા ભોગવવી પડી. હવારીઓ પણ હઝરત ઇસાની સંગતમાં રહેતા અને અસહાબો પણ હઝરત મોહમ્મદની સંગતમાં રહેતા. હઝરત ઇસા તથા આખલના શિક્ષણની તેમના નજદીકના લોકો ઉપર કાંઈ પણ અસર થઈ નહિ, ત્યારે હઝરત મોહમ્મદ સદઅમ તથા કુરાને શરીફ તેમના નજદીકના તથા દુરના લોકો ઉપર કેવી સરસ અસર કરી; ફક્ત કુરાને શરીફની વાણી સાંભળી હઝરત ઉમર જેવા ઈસલામના કદા દુશ્મન ઇસલામના સાચા ખાદીમ થઈ ગયા, તેવી એક પણ દલીલ પાદરીઓ રજુ કરી શકશે કે ? કુરાને શરીફ અસહાબોની જીંદગીમાં ચમત્કારિક સુધારા કર્યા તેઓનું આત્મિક બળ વધાર્યું તેમજ તેઓ સર્વે ચીજોમાં પાકટ થયા, પરંતુ આખલે હવારીઓમાં કાંઈ પણ ફેરફાર કીધું નહિ, કરી શક્યું નહિ, અને નિષ્ફળ નિવડ્યું, તે ઉપલા દાખલાઓથી સ્પષ્ટ પુરવાર થાય છે. આખલ જ્યારે પોતાના નજદીકના લોકો ઉપર અસર કરી નહિ શક્યું તો દુન્યામાં શું ફેરફાર કરી શકવાનું છે. આખલમાંજ ફેરફારો થયા છે, ખરું આખલજ દુન્યામાં ક્યાં છે ? એક આખ-

બલને બીજા સાથે સરખાવતાં બરાબર મળતું નથી ત્યારે કુરાને શરીરમાં તેવું કંઈજ જોવામાં આવતું નથી. એક ચીનનું કુરાને શરીર આફ્રિકાના રણોમાં કુરાને શરીરની નકલ સાથે સરખાવસો તો પણ એક શબ્દનો પણ ફેર નહિ પડે, ત્યારે બાઇબલ ખુદ એક એક કોઈ સાથે મળતી નથી. જેવી રીતે હઝરત ઇસા (અલ૦) ફક્ત તેત્રીસ વર્ષની નાની વયમાં આ દુન્યા છોડી પોતાનો સંદેશો અપૂર્ણ તથા નિષ્ફળ છોડી ગયા તેવીજ બાઇબલની પણ ગતિ થઈ. હઝરત ઇસા (અલ૦) નો સંદેશો ફક્ત બની ઇસરાઈલના કુમાર્ગે દોરવાયેલા મેંઢા (અનુયાયી)ઓ માટે હતો.

“હું મોકલવામાં આવ્યો નથી પણ ફક્ત બની ઇસરાઈલ (યાહુદીઓ)ના ખોવાયેલા (એટલે ગુમરાહ થયેલા, કુમાર્ગે દોરવા-એલા) મેંઢાઓ (અનુયાયીઓ) માટેજ.”

[સેન્ટ મેથ્યુ પ્રકરણ પંદરમું આયાત ૨૪]

ત્યારે કુરાને શરીર શું કહે છે તે પણ પ્રિય વાંચકને વાંચી જવા અરજ કરું છું:—

“વમા અરસલનકા ઇલા રહેમતુલ લીલ આલમીન” “નહિ મોકલ્યો તને પણ દુન્યા માટે આર્શિવાદરૂપ કરીને” એટલે ખુદા હઝરત મોહમ્મદ પ્રત્યે કહે છે કે “હે મોહમ્મદ તને તમામ દુન્યા માટે આર્શિવાદરૂપ કરીને મોકલ્યો છે”

તેવાજ રીતે અન્ય સ્થળે કુરાને શરીફમાં હઝરત મોહમ્મદ મુસતફાને તમામ દુનીયા માટે મોકલ્યા છે તે પ્રમાણે વર્ણવેલું છે.

હઝરત ઈસાનો સંદેશો જ્યારે એક કોમ માટે હતો ત્યારે હજરત મોહમ્મદ સલ્અમનો સંદેશો તમામ દુન્યા માટે છે.

હે ખ્રિસ્તિઓ તથા પાદરીઓ અંધકારમાં જાંઘળી ન ગુજારતા આવો ઇસ્લામ ફકત એકજ રસ્તો છે કે જે પ્રકાશમાં તમને લાવી શકશે, ઇસ્લામ કાંઈ તમારા માટે નવું નથી. ઇસ્લામ તેજ સર્વે પેંગળરોના સરળ રસ્તાઓ દેખાડે છે અને ઇસ્લામ ફકત એકજ ધર્મ છે કે જે ખુદાની એકયતા સ્પષ્ટ શિખાડે છે. અંધકારમાંથી નિકળવા તથા મુક્તિ મેળવવા કુરાન શરિફ શિવાય બીજી કોઈપણ પુસ્તક નહિ મળી શકે ! ફકત કુરાને શરીફ એકજ કીતાબ છે કે જે અસલી સ્થિતિમાં ફેરફાર વગર રહી છે. અને જે કીતાબ પોતે દુન્યાના અનેક જુદા સીતમના સમયમાંથી ફેરફાર થયા વગર તથા પોતાનું અસલ સ્વરૂપ છોડ્યા વગર રહે તેજ વધારે ભરોસાપાત્ર ગણાય. અને જે કીતાબ કે જેના લખનારા બાઈબલ પ્રમાણે ભેવફા, જે હમાન હવારીઓ હોય તે કાંઈ દિવસ પણ ભરોસાપાત્ર ગણાયજ નહિ, માટે આંખો ખોલો, અને તમારા માટે પ્રકાશનો રસ્તો ફકત ઇસ્લામનો છે તે વિશે વિચાર કરો અને તે ઉપર ચાલવા કોશીશ કરો.

“ઈસ્લામના ખ્રિસ્તિ તથા યહુદી ધર્મો ઉપર ઉપકારો.”

મહકુર પુસ્તકમાં ઈસ્લામ, પેગમ્બરે ઈસ્લામના મુખ્યારક વચનો, કુરઆને શરીફ તથા ઇતિહાસીક દાખલા દર્શાવેલી સાબીત કરી આપ્યું છે કે ઈસ્લામે ખ્રિસ્તિ તથા યહુદી ધર્મો ઉપર અસંખ્ય ઉપકારો કર્યા છે. કુરઆને શરીફના દાખલાઓ તથા બાઇબલના વચનો પણ આપવામાં આવ્યા છે કે જેથી વાંચક વર્ગને બંને બાજુ જોવા તક મળે.

આ નાનું પુસ્તક દરેક સાહિત્યના પ્રેમીને વાંચવા લાભામણુ કરવામાં આવે છે, એક વખત વાંચશે તો છોડવાનું મન નહિ થાય, વળી તે પુસ્તક માટે અત્રેના મહકુર અખવારોએ પણ તારીફ કરી છે.

ગ્લેજ કાગળ, અને ટાઈટલ સુંદર આર્ટ પેપરનું કીમત માત્ર ૭ આના.

મળવાનું ઠેકાણું:—

મેનેજર, ઇશાઅતે ઇસ્લામ માસિક,
૩૦૧, હખીબ ખીલડોંગ, ભીંડી બજાર, મુંબઈ નં. ૯.

અંગુભને તરગીળો તાઅલીમે ઇસ્લામના
આશ્રય હેઠળ.

“ધશાઅતે ઇસ્લામ માસીક.”

મુસલમાનોનું ધાર્મિક, સંસારી ઐતિહાસીક, રૂઢાની
(આત્મિક,) અખલાકી (નૈતિક) ગુજરાતી માસિક ચોપાન્યું,
નામાંકીત લેખકોના ઉત્તમ પ્રકારના જાણુવા લાયક દિલચસ્પ
લેખોથી ભરપૂર, જ્ઞાન તથા વિદ્યાનો ભંડાર.

ખરીદા, નામ મેંધાવો, અમાઉથી.

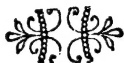
વાર્ષિક લવાજમ પોસ્ટેજ સાથે	રૂ. ૩-૦-૦
હિંદુસ્તાનની ખહાર	” ” ” ૪-૦-૦
શ્રીમંતો પાસેથી	” ” ” ૫-૦-૦
છુદક નકલના	” ” ” ૦-૫-૦

મળવાનું ઠેકાણું:-

મેનેજર, ધશાઅતે ઇસ્લામ,
૩૦૧. હખીખ શ્રીહીંગ, બોંડી બજાર, મુંબઈ નં. ૬.

INDIAN STORES.

Preedy Road, Camp, KARACHI.

ALL INDIAN WELKNOWN GOODS,
 BOOT AND SHOES,
 HARNESS,
 STOCKING AND SOCKS,
 SOLA AND PITH HATS,
 TRUNKS AND HAT BOXES,
 BANARAS METAL AND BRASS WORK,
 AGRA TAJ MAHAL,
 MALACA CANE & STICKS and
 DOG WHIP & HUNTERS,
 Ceylon Hand-Made
 Embroidery and Insertion,
 Petty Coat Pillow Cases & Table Covers,
 TOWEL AND DUSTERS,
 SHIRTS & DUNGRY
 TWELL & STRIPE-CLOTH FOR SHIRT,
Etc. Etc. Etc.

૭૮૬

“ ઇલેક્ટ્રીક સામાનની દુકાન. ”

આહમદ લતીફ એન્ડ કું

અમારે ત્યાં ઇલેક્ટ્રીકને લગતો દરેક પ્રકારનો સામાન
જમકે કેસીંગ, કેપીંગ, અને દરેક સાધનના લાકડાનાં
પ્લૉકો હંમેશા મે.ટા જગ્યામાં તૈયાર મળશે.

એક વખત ઓરડર આપી ખાત્રી કરવા વિનંતિ
કરવામાં આવે છે.

ટેલેગ્રાફીક એડ્રેસ { ૨૦૮ મનહર બીલ્ડીંગ, લુહાર ચાલ,
કેસીંગવુડ. મુંબઇ. નાં ૨.
ટેલેફોન નાં. ૪૮૭ }

AHMED LATIF & Co.

Timber Merchants & Electrical Goods Dealers

208 Manhar Buildings, Lohar Chawl,

Bombay, No. 2

Telegraphic Address

CASINGWOOD

Telephone No 487

